

Column Wim Boonstra: De verborgen werking van de automatische piloot

Het heeft een paar weken geduurd, maar de afgelopen week heeft het kabinet een pakket crisismaatregelen gepresenteerd. Het pakket is door de oppositie met de voorspelbare (afkeurende) reacties ontvangen. Waarbij het vooral ook opvalt dat deze oppositie met haar aanbevelingen dermate versnipperd is dat het overheidspakket er redelijk evenwichtig bij afsteekt.

Hoewel het belang van een samenhangend en vooral vertrouwenwekkend pakket overheidsmaatregelen niet moet worden onderschat, moeten we de zaak wel in perspectief blijven zien. De recessie komt uit het buitenland, het is de krimpende wereldhandel die onze economie omlaag trekt. Daar kan de Nederlandse regering heel weinig tegen doen. Als kleine open economie wordt onze conjunctuur voor het overgrote deel door de internationale ontwikkelingen gestuurd. Vaak hebben wij daar baat bij, maar nu dus niet. Van belang is vooral dat de overheid rust en duidelijkheid uitstraalt, zodat mensen weer wat meer vertrouwen krijgen in de economie.

Men kan het kabinet niet verwijten dat het te weinig doet. De impuls vanuit de overheidsbegroting in onze economie is zeer groot, veel groter dan de berichtgeving ons wil doen geloven en het crisispakket waar het kabinet nu mee gekomen is. In 2008 vertoonde de begroting nog een overschot van bijna 1% van ons Bruto Binnenlands Product (BBP) en dat saldo zal in 2010 zijn omgeslagen naar een tekort van circa 6% van het BBP. Dat betekent in theorie een impuls van ruim 7% BBP, oftewel meer dan 35 miljard euro, hoewel lagere aardgasbaten hier ook een stevige rol in spelen. Het probleem is dat deze impuls geheel op de automatische piloot gaat en daar is voor een kabinet dat daadkracht wil uitstralen natuurlijk geen politieke eer aan te behalen. Toch is het belangrijk om dit aspect in het achterhoofd te houden, als de maatregelen worden beoordeeld.

Goed is dat de regering er naar streeft om mensen zoveel mogelijk bij de arbeidsmarkt te houden. Ook extra investeringen in infrastructuur, voor zover ook daadwerkelijk snel uitgevoerd, en duurzaamheid zijn goed. De nullijn voor de ambtenaren daarentegen, is een platte bezuinigingsmaatregel die de economie op korte termijn meer schaadt dan goed doet. Het zelfde geldt voor de lerarensalarissen, die al te laag zijn en nu ook nog eens verder zullen achterblijven. De geleidelijke verhoging van de AOW-leeftijd van 65 naar 67 jaar is echter wel verstandig. Hoewel niet populair is het alternatief, verlaging van de AOW, nog minder aantrekkelijk. Daar is iedereen, behalve de achterban van de FNV, inmiddels van overtuigd. Maar het kabinet is zo vriendelijk geweest om de FNV-leden een half jaar de tijd te geven om aan het idee te wennen. Zo heet zal de herfst dit jaar echt niet worden.